

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA
POSLOVNOG SUBJEKTA MESNA INDUSTRIJA
BRAĆA PIVAC D.O.O.**

Mentor:

doc. dr. sc. Ivana Dropulić

Student:

Ivo Šalinović

Split, srpanj, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	4
1.1. Definiranje problema istraživanja	4
1.2. Ciljevi rada	4
1.3. Metoda rada	4
1.4. Struktura rada	5
2. STRUKTURA I SADRŽAJ GODIŠNJIH FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	6
2.1. Zakonska regulativa	6
2.1.1. Bilanca.....	6
2.1.2. Račun dobiti i gubitka	9
2.1.3. Bilješke uz financijske izvještaje.....	11
2.1.4. Izvještaj o novčanim tokovima.....	12
2.1.5. Izvještaj o promjenama kapitala.....	13
2.2. Definiranje godišnjih financijskih izvještaja	14
3. ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA I POSLOVNE USPJEŠNOSTI	17
3.1. Komparativni financijski izvještaji	18
3.2. Strukturni financijski izvještaji	18
3.3. Pokazatelji financijske analize	19
3.3.1. Pokazatelji likvidnosti	19
3.3.2. Pokazatelji solventnosti	20
3.3.3. Pokazatelji aktivnosti.....	21
3.3.4. Pokazatelji profitabilnosti.....	21
4. ANALIZA GODIŠNJIH FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU MESNE INDUSTRIJE BRAĆE PIVAC D.O.O.	23
4.1. Opće informacije o Mesnoj industriji Braće Pivac d.o.o.	23
4.2. Horizontalna analiza	24
4.3. Vertikalna analiza	26
4.4. Analiza pomoću pokazatelja	27
4.4.1. Analiza pokazatelja likvidnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.	27
4.4.2. Analiza pokazatelja solventnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.	28

4.4.3. Analiza pokazatelja aktivnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.....	29
4.4.4. Pokazatelji profitabilnosti	30
5. ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA	34
POPIS TABLICA	36
POPIS SLIKA.....	37
POPIS GRAFIKONA	38
SAŽETAK.....	39
SUMMARY.....	39

1. UVOD

Poslovni subjekti svake godine izdaju godišnje izvještaje te ih objavljuju na svojim web stranicama i na taj ih način prezentiraju široj javnosti. U njima se, između ostalog, nalaze i podaci o financijskom poslovanju koji govore koliko je poduzeće racionalno upravljalo troškovima i koliko je bilo efikasno u poslovanju. Na temelju njih može se analizirati trenutno stanje, uočiti prednosti i nedostaci načina poslovanja u promatranom periodu, promišljati o unaprjeđenju poslovanja, ulaganju u subjekt i sl. Iz navedenih je razloga vrlo važno dati podatke koji odražavaju stvarno stanje poslovanja kako bi i analiza tih podataka bila što vjerodostojnija.

1.1. Definiranje problema istraživanja

Kako bi se dobio što bolji uvid u poslovanje promatranog poslovnog subjekta, potrebno je analizirati financijske izvještaje kroz nekoliko godina. U tom je smjeru i definiran problem istraživanja, koji se odnosi na utvrđivanje i analiziranje financijske stabilnosti i uspješnosti poslovanja Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. na temelju višegodišnje analize godišnjih financijskih izvještaja.

1.2. Ciljevi rada

S obzirom na činjenicu da je analiza financijskih izvještaja prijeko potrebna zbog analize trenutnog stanja i unaprjeđenja poslovanja u budućnosti, cilj ovog završnog rada jest dati sveobuhvatnu ocjenu poslovanja Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. te na temelju dobivenih rezultata procijeniti poslovanje tog poslovnog subjekta u budućnosti.

1.3. Metoda rada

Za istraživanje teme ovog završnog rada koristit će se nekoliko znanstvenih metoda. S ciljem objašnjavanja činjenica, predviđanja poslovanja u budućnosti i dokazivanja teza o poslovanju Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. koristit će se metoda dedukcije, unutar koje se mogu izdvojiti metode analize i sinteze kao ključne metode na kojima će se temeljiti oblikovanje završne misli na zadanu temu. Metodom analize analizirat će se godišnji izvještaji u periodu

od 2012. do 2014. godine. Metodom sinteze sistematizirat će se spoznaje do kojih se došlo tijekom istraživanja. Metoda indukcije koristit će se u smislu zaključivanja na temelju analize konkretnih činjenica dostupnih u relevantnoj literaturi. Komparativnom metodom usporedit će se analitički rezultati poslovanja na temelju dostupnih godišnjih izvještaja u promatranom vremenskom periodu. U kombinaciji s prethodno navedenim metodama koristit će se i metoda kompilacije jer će se u teorijskom dijelu rada koristiti spoznaje stručnjaka iz područja menadžerskog računovodstva. Naposljetku, metodom studije slučaja analizirat će se poslovanje Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. na temelju dostupnih informacija iz godišnjih izvještaja.

1.4. Struktura rada

Ovaj je završni rad podijeljen u dva dijela: teorijski i empirijski. Teorijski se dio sastoji od tri poglavlja: uvoda, strukture i sadržaja godišnjih financijskih izvještaja i analize financijskih izvještaja i poslovne uspješnosti. U uvodnom je dijelu sadržan kratki prikaz teme s definiranim problemom, ciljevima i metodama istraživanja, kao i strukturom rada. U drugom će poglavlju biti riječ o problematici strukture i sadržaja financijskih izvještaja, tj. koje se sve relevantne informacije mogu naći u njima. U trećem poglavlju detaljno će se objasniti instrumenti i postupci analize godišnjih financijskih izvještaja poslovnih subjekata. Empirijski dio rezerviran je za analizu godišnjih financijskih izvještaja na praktičnom primjeru. U zaključnom dijelu iznijet će se najvažnije ideje i misli te će se dati osobni sud na istraživanu temu.

2. STRUKTURA I SADRŽAJ GODIŠNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Zakonska regulativa

Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja propisuju se struktura i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja za poduzetnike, pravne i fizičke osobe koje su ih dužne sastavljati prema odredbama navedenog Pravilnika i ZOR-a. Sastavljaju se sljedeći dokumenti:

- izvještaj o financijskom položaju (bilanci),
- račun dobiti i gubitka,
- bilješke uz financijske izvještaje,
- izvještaj o novčanim tokovima,
- izvještaj o promjenama kapitala,
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, 2015).

2.1.1. Bilanca

U stručnoj se literaturi mogu pronaći različite definicije bilance. Općenito govoreći, bilanca prikazuje financijski položaj poslovnog subjekta na određeni dan, tj. imovinu i njene izvore. U pravilu se sastavlja za svaku poslovnu godinu, ali se može sastavljati i za kraći vremenski period. Bilanca prikazuje kako se imovina poslovnog subjekta financira preko obveza i glavnice. Sastoji se od dva dijela: aktive i pasive, na temelju kojih se utvrđuje financijski položaj promatranog poslovnog subjekta. Kako bi se uspješno proučavala bilanca, nužno je poznavati:

- temeljne bilančane kategorije,
- problematiku njihovog priznavanja,
- problematiku mjerenja (Bartulović, 2013).

Tablica 1: Temeljne pozicije bilance

AKTIVA	PASIVA
POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI	KAPITAL I REZERVE
KAPITAL	
DUGOTRAJNA IMOVINA	
Nematerijalna imovina	Temeljni (upisani) kapital
Materijalna imovina	Kapitalne rezerve
Dugotrajna financijska imovina	Rezerve iz dobiti
Potraživanja	Revalorizacijske rezerve
Odgodena porezna imovina	Zadržana dobit ili preneseni gubitak
KRATKOTRAJNA IMOVINA	Dobit ili gubitak poslovne godine
Zalihe	Manjinski interesi
Potraživanja	REZERVIRANJA
Kratkotrajna financijska imovina	DUGOROČNE OBVEZE
Novac u banci i blagajni	KRATKOROČNE OBVEZE
AVR	PVR
UKUPNO AKTIVA	UKUPNO PASIVA

Izvor: Bartulović, M. (2013). *Regulatorni okvir za financijsko izvještavanje*. Split: Sveučilišni odjel za stručne studije, str. 42.

Bilanca predstavlja temelj za analizu financijskog položaja poslovnog subjekta, utvrđivanje slabosti i nedostataka poslovanja, kao i za predikciju budućeg poslovanja. Iz tog određenja mogu se uočiti tri elementa bilance:

- **Imovina.** Imovina se odnosi na ekonomske resurse od kojih određeni poslovni subjekt može ostvariti koristi. U financijskom se izvještaju imovina u pravilu prikazuje u pojavnom obliku i u odnosu na funkciju koju obavlja u poslovnom procesu. Slijedom navedenog, imovina se može promatrati kao kratkoročna (Slika 3) i dugoročna (Slika 4), no postoji imovina koju nije moguće uvrstiti ni u jednu kategoriju, a to su plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda. Ovakva podjela zapravo prati određivanje aproksimativnog stupnja unovčivosti imovine.
- **Obveze.** Sva imovina kojom neki poslovni subjekt raspolaže ima svoje podrijetlo. U tom su smislu izvori imovine fizičke i pravne osobe koje ulažu imovinu u subjekt. Osiguravanjem imovine stvaraju se određene obveze prema vlasnicima te imovine. Ovisno o tome tko je uložio imovinu u poduzeće, može se podjeliti na vlastite izvore – kapital te tuđe izvore – obveze. Naknada za korištenje imovine iz vlastitih izvora ovisna je o ostvarenom rezultatu, pri čemu vrijedi pravilo: „*Ako ima dobiti, dividenda se isplaćuje. Ako nema dobiti, dividenda se ne isplaćuje*“. Za korištenje imovine iz tuđih izvora mora se platiti kamata u oba slučaja. Ako se kao kriterij kategorizacije uzme rok dospijea, onda se može govoriti o kratkoročnim obvezama, koje je

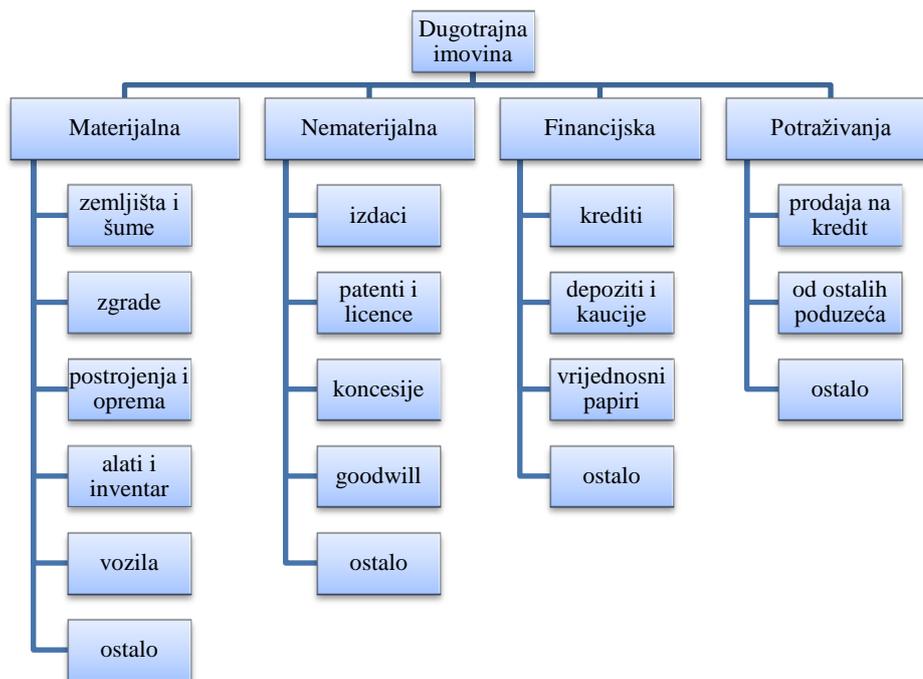
potrebno podmiriti u kraćem roku koji nije dulji od godine dana, zatim dugoročnim obvezama, koje dospijevaju na naplatu u roku duljem od godine dana, te kapitalu, o kojem će riječ biti u narednom paragrafu.

- **Kapital.** Kapital predstavlja vlastiti izvor imovine i formira se investiranjem vlasnika prilikom osnivanja poslovnog subjekta. Naravno, vlasnik uvijek može i dodatno investirati, što implicira na povećanje kapitala. Osim toga, kapital se može povećati i efikasnim poslovanjem, odnosno zadržavanjem dobiti. S druge strane, kapital mogu smanjiti gubici u poslovanju, kao i raspodjela vlasnicima. Iz navedenog se može zaključiti da kapital čine dva dijela: uloženi i zarađeni kapital (Žager & Žager, Analiza financijskih izvještaja, 1999).

Slika 1: Kratkotrajna imovina

Izvor: prilagođeno prema Žager, K., & Žager, L. (1999). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 36.

Slika 2: Dugotrajna imovina

Izvor: prilagođeno prema Žager, K., & Žager, L. (1999). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 37.

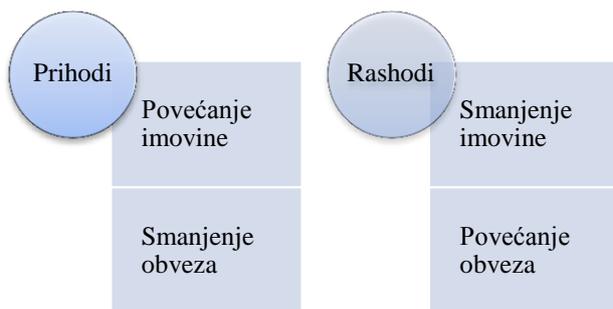
2.1.2. Račun dobiti i gubitka

Najčešći cilj koji se postavlja kada se radi o uspješnosti poslovanja jest profitabilnost poslovanja, odnosno je li ostvarena te ako jest, u kojoj mjeri. Podaci o tome mogu se dobiti u računu dobiti i gubitka, kojeg čine tri osnovna elementa:

- prihodi,
- rashodi,
- razlika prihoda i rashoda.

Nastanak prihoda i rashoda povezan je s promjenama na imovini i izvorima imovine, što je prikazano na Slici 5 (Žager, Mamić Sačer, Sever, & Žager, 2008).

„Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza... Rashod predstavlja smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava...“ (Žager, Mamić Sačer, Sever, & Žager, 2008, str. 68).

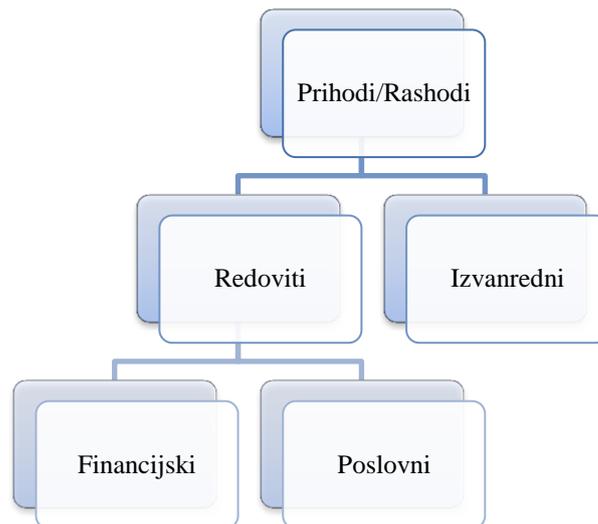

Slika 3: Nastanak prihoda i rashoda

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., & Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 68.

Treba naglasiti kako prihodi i rashodi nisu istovjetni novčanim primicima i izdacima. Ključna razlika leži u činjenici da se prihodi i rashodi evidentiraju u trenutku njihova nastanka, a ne u trenutku kada je novac stvarno zaprimljen ili isplaćen. Osim toga, rashode je potrebno povezati s prihodima zbog kojih su nastali te se oni priznaju čak i kada su mogući, dok se prihodi priznaju samo ako su sigurni (Bartulović, 2013).

I prihodi i rashodi mogu se klasificirati u dvije kategorije: redovni i izvanredni (Slika 6). Redovni prihodi nastaju prodajom proizvoda, trgovačke robe ili usluga, što najčešće karakterizira i poslovne prihode. Osim poslovnih, u kategoriju redovnih prihoda pripadaju još i financijski, koji se temelje na plasiranju viška slobodno raspoloživog novca. Izvanredni prihodi, kako im samo ime kaže, ne pojavljuju se redovito te se uglavnom odnose na prodaju dugotrajne imovine, sirovina, inventurnih viškova itd. Kao prihodi, i rashodi se dijele na redovite, što uključuje financijske i poslovne rashode, te izvanredne. Financijski rashodi općenito su rezultat trošenja tuđeg novca čiji je iznos odraz politike poslovanja određenog poslovnog subjekta. Poslovni su rashodi rezultat obavljanja glavne djelatnosti poslovnog subjekta, a njihova struktura ovisi o djelatnosti kojom se poslovni subjekt bavi i metodi obračuna troškova. Izvanredni se rashodi teško predviđaju i vezani su uz razne vidove otuđenja imovine, štete, korekcija prethodnih rashoda itd. (Žager & Žager, 1999).

Slika 4: Struktura prihoda/rashoda

Izvor: prilagođeno prema Žager, K., & Žager, L. (1999). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 47-48.

2.1.3. Bilješke uz financijske izvještaje

Uz temeljne izvještaje koji se nalaze u sklopu godišnjeg izvještaja, postoji niz dodatnih iskaza, a jedan od njih su i bilješke uz financijske izvještaje. Te bilješke pružaju informacije o strukturi, vrijednosti i karakteristikama nekih pozicija. Npr. u bilješkama se mogu pronaći informacije o:

- metodi procjene bilančanih pozicija,
- eventualnim devijacijama od postavljenih metoda u odnosu na:
 - razloge odstupanja,
 - kvantifikaciju efekata odstupanja,
- obvezama s rokom dospijeca duljim od pet godine,
- prosječnom broju zaposlenih,
- broju i nominalnoj vrijednosti izdanih dionica po vrstama i sl. (Žager, Mamić Sačer, Sever, & Žager, 2008).

Međutim, treba istaknuti kako bilješke uz financijske izvještaje nemaju propisani oblik, što znači da ih svaki poduzetnik sastavlja prema vlastitom nahođenju, s tim da moraju uključivati one informacije koje se ne vide izravno iz temeljnih izvještaja, a nužne su za procjenu poslovanja (Bartulović, 2013).

Ukratko, bilješke uz financijske izvještaje sadrže dodatne informacije koje se ne nalaze u:

- bilanci,
- računu obiti i gubitka,
- izvještaju o promjenama kapitala,
- izvještaju o novčanom toku (Hrvatski standard financijskog izvještavanja: 1. Financijski izvještaji, 2015).

2.1.4. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima odnosi se na priljev i odljev novca te novčanih ekvivalenata u određenom obračunskom razdoblju. Informacije u ovom izvještaju pružaju osnovicu za procjenu sposobnosti poduzetnika da stvara novac i novčan ekvivalente te koristi novčane tokove (Hrvatski standard financijskog izvještavanja: 1. Financijski izvještaji, 2015).

Ovaj je izvještaj vrlo važan zato što ne ovisi o promjenama alternativnih računovodstvenih politika. Kada se govori o izvještaju o novčanim tokovima, također je vrlo važno i razlikovati prihode i priljev te nastanak obveze i odljev novca. Prihod nastaje ispostavom računa klijentu, a priljev novca će se ostvariti tek kada klijent podmiri račun. Slično se događa i s nastankom obveze i odljevom novca (Menadžersko računovodstvo: interna skripta, 2015).

Slika 5: Struktura novčanih tokova

Izvor: prilagođeno prema *Menadžersko računovodstvo: interna skripta*. (2015). Split: Ekonomski fakultet, str. 14., 74-75.

Izvještaj o novčanim tokovima može se sastaviti po:

- **Direktnoj metodi.** Ova se metoda odnosi na objavljivanje glavnih kategorija bruto novčanih primitaka i izdataka te rezultat u neto iznosu. U tom je smislu vrlo važno prikazati sve novčane primitke i izdatke za sve vrste aktivnosti (vidjeti Sliku 7) te rezultat promjene novca u neto iznosu. Direktna metoda pruža informacije relevante za procjenu budućih novčanih tokova. Informacije o prethodno spomenutim glavnim kategorijama mogu se dobiti:
 - iz računovodstvenih evidencija subjekta,
 - usklađivanjem:
 - prihoda od prodaje,
 - troškova prodaje,
 - promjene tijekom razdoblja za zalihe i potraživanja i obveze iz poslovanja,
 - ostale nenovčane stavke,
 - druge stavke čiji su novčani efekti investicijski ili financijski novčani tokovi.
- **Indirektnoj metodi.** Prema ovoj se metodi poslovne aktivnosti ne iskazuju kao bruto priljevi i odljevi novca, nego se ostvareni financijski rezultat usklađuje za učinke transakcije nenovčane prirode (Bartulović, 2013).

2.1.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala jedan je od temeljnih financijskih izvještaja i prikazuje promjene koje su se na kapitalu dogodile između dva obračunska razdoblja. Ovo izvješće sadrži sljedeće pozicije:

- dobit ili gubitak razdoblja,
- sve stavke prihoda ili rashoda, dobiti ili gubitaka koje direktno treba prikazati u kapital i njihov ukupni iznos,
- efekt promjena računovodstvenih politika,
- dodatne investicije vlasnika i visina izglasanih dividendi,
- iznos zadržane dobiti ili gubitaka na početku i na kraju razdoblja, uz kretanje promjena,
- promjene svake druge pozicije kapitala (Žager, Mamić Sačer, Sever, & Žager, 2008).

1.	Upisani kapital
2.	Premije na emitirane dionice
3.	Rezerve
4.	Zadržana dobit ili preneseni gubitak
5.	Dobit ili gubitak tekuće godine
6.	Dividende (udjeli u dobiti)
I)	UKUPNO PROMJENE ULOŽENOG ILI ZARAĐENOG KAPITALA
1.	Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja
2.	Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
3.	Dobit ili gubitak s osnove ponovnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju
4.	Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka
5.	Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu
6.	Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku pridruženih poduzetnika
7.	Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja
II)	UKUPNE IZRAVNE PROMJENE KAPITALA (OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT)
9.	Promjene računovodstvenih politika
10.	Ispravak temeljnih pogrešaka
III)	UKUPNE IZRAVNE PROMJENE ZADRŽANE DOBITI
	SVEUKUPNI KAPITAL

Slika 6: Struktura izvještaja o promjenama kapitala

Izvor: Mamić Sačer, I. (n.d.). *Izveštaj o promjenama kapitala*. Dostupno na <http://web.efzg.hr/>

2.2. Definiranje godišnjih financijskih izvještaja

Financijski su izvještaji „*finalni proizvod računovodstva kojima poduzeće daje informacije o rezultatima poduzetih poslovnih transakcija unutaršnjim i vanjskim korisnicima*“ (Menadžersko računovodstvo: interna skripta, 2015, str. 2). Kao takvi predstavljaju osnovnu informaciju koja služi menadžmentu pri analiziranju financijskog položaja, njegovih promjena i efikasnosti poslovanja poslovnog subjekta (Menadžersko računovodstvo: interna skripta, 2015). Financijski izvještaj odnosi se, dakle, na cjelovit skup financijskih izvještaja koji su sastavljeni za period tijekom godine, odnosno za jednu poslovnu godinu (Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, 2008).

Zakonom o računovodstvu, koji je na snazi od početka 2016. godine, regulira se:

- računovodstvo poduzetnika,
- razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika,
- knjigovodstvene isprave i poslovne knjige,
- popis imovine i obveza,
- primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za njihovo donošenje,
- godišnji financijski izvještaji i njihova konsolidacija,
- izvještaj o plaćanjima javnom sektoru,
- revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvještaja,

- sadržaj godišnjeg izvještaja,
- javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvještaja,
- Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora (Zakon o računovodstvu, 2016).

Kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koriste se *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja* (HSFI) koji su nastali u skladu sa *Zakonom o računovodstvu*. Radi se o računovodstvenim načelima i pravilima koje primjenjuje računovodstvena struka.

Njihova je svrha:

- propisivanje osnove za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja,
- pomoći revizorima u formiranju mišljenja jesu li navedeni izvještaji u skladu s HSFI-om ili ne,
- pomoći interesnim skupinama pri tumačenju podataka i informacija koje se nalaze u financijskim izvještajima.

Cilj HSFI-ja jest:

- pružanje informacija o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzetnika,
- razvoj računovodstvenih standarda koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedne informacije u financijskim izvještajima (Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, 2008).

S druge strane, *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja* (MSFI) odnose se na jedan skup vrlo kvalitetnih globalnih računovodstvenih standarda koji traže transparentne i usporedive informacije u općenamjenskim financijskim izvještajima (Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, 2006).

Poduzetnik ima dužnost sastavljanja i prezentiranja godišnjih financijskih izvještaja primjenom HSFI-ja ili MSFI-ja, a sve u skladu s odredbama ZOR-a. Preciznije rečeno, poduzetnici koji ne pripadaju skupini velikih poduzetnika dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje po kriterijima HSFI-ja, što uključuje bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje. Za razliku od njih, veliki poduzetnici dužni su

sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom MSFI-ja (Menadžersko računovodstvo: interna skripta, 2015).

Može se zaključiti da je sastavljanje i predaja financijskih izvještaja važna iz dva razloga:

- statističke i druge potrebe,
- javna objava.

Izvještaji se moraju predati u FINU najkasnije do kraja drugog tromjesečja sljedeće godine. Primjerice, godišnji financijski izvještaj za 2015. godinu poslovni subjekt treba predati najkasnije do 30. lipnja 2016. godine. Svi se potrebni obrasci za sastavljanje financijskih izvještaja nalaze na web stranicama FINE (Fijolić, 2013).

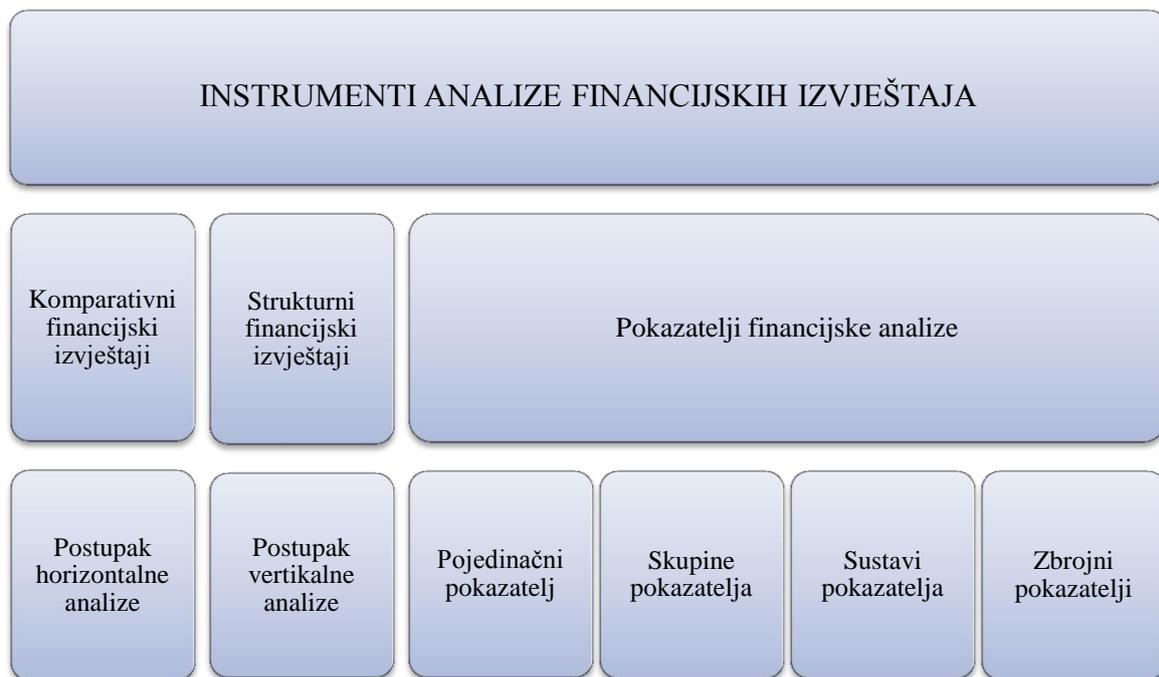
Slika 7: Korisnici godišnjih financijskih izvještaja

Izvor: prilagođeno prema Žager, K., & Žager, L. (1999). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 157-158.

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA I POSLOVNE USPJEŠNOSTI

Analiza financijskih izvještaja i poslovne uspješnosti dio je poslovne analize koja se provodi s ciljem prepoznavanja ekonomske i financijske snage poslovnog subjekta te potencijalnih perspektiva u budućnosti. Osnovu analize čine temeljni financijski izvještaji koji su detaljno pojašnjeni u prethodnom poglavlju. Sami postupak analize čine primjene analitičkih instrumenata i postupaka kako bi se došlo do informacija relevantnih za poslovno odlučivanje (Analiza financijskih izvještaja, 2015, prema Sikavica & Bahtijarević-Šiber, 2001).

U narednim će se potpoglavljima posvetiti pažnja detaljnijoj razradi analitičkih instrumenata i postupaka (Slika 8) koji se koriste u analizi financijskih izvještaja i poslovne uspješnosti.

Slika 8: Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

Izvor: Žager, K., n.d. *Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja*, <http://web.efzg.hr/>

3.1. Komparativni financijski izvještaji

Komparativna financijska analiza jedna je od ključnih metoda u procjeni pripremljenih financijskih izvještaja. Uspoređivanjem apsolutnih iznosa s kratkoročnim obvezama, aproksimativnim novčanim izdacima po mjesecima ili ukupnom imovinom poslovnog subjekta, ti iznosi dobivaju svoj smisao (Ivanović, 1997).

Komparativni financijski izvještaji zapravo su temelj postupka horizontalne analize, što znači da osiguravaju promatranje promjena tijekom više obračunskih razdoblja. Horizontalnom analizom uočavaju se tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja, pri čemu je ključna varijabla vrijeme jer se usporedbom elemenata iz financijskih izvještaja zaključuje o kretanju pojave u odnosu na promatrani period (Šarlija, Financijska analiza, 2009).

Važno je istaknuti da je potrebno analizirati više godina kako bi rezultati horizontalne analize bili što vjerodostojniji. Također, uspoređivanjem izvještaja menadžment bi trebao uočiti trendove i pravovremeno reagirati. Ako se trendovi poslovanja pokažu negativnima, potrebno je poduzeti i odgovarajuće korektivne akcije s ciljem zaustavljanja daljnjeg ugrožavanja poslovanja (Dečman, 2012).

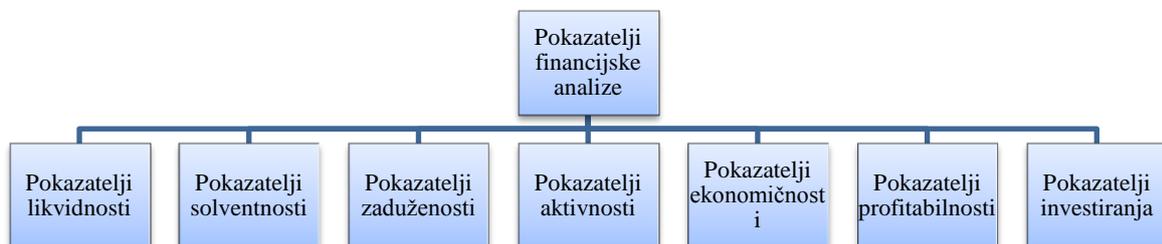
3.2. Strukturni financijski izvještaji

Strukturni financijski izvještaji temelj su provedbe vertikalne analize koja se odnosi na uspoređivanje financijskih podataka unutar jedne godine. Za ovu su analizu potrebne podloge koje pružaju uvid u strukturu bilance i izvještaja o dobiti. Pravilo je da se kod bilance aktiva i pasiva izjednačavaju sa 100 tako da se pozicije bilance računaju kao postotak od ukupne aktive ili pasive. Kod izvještaja o dobiti neto prodaja se izjednačava sa 100 tako da se pozicije izvještaja o dobiti računaju kao postotak od neto prodaje (Žager, Mamić Sačer, Sever, & Žager, 2008).

Strukturni financijski izvještaji vrlo su korisni za uspoređivanje s drugim poslovnim subjektima. Osim toga, njihova se korist najbolje uočava i prilikom uspoređivanja podataka jednog poslovnog subjekta kada je prisutna inflacija (Ribarić Aidone).

3.3. Pokazatelji financijske analize

Pokazatelji financijske analize (Slika 10) formiraju se s ciljem kreiranja što bolje financijske podloge za donošenje poslovnih odluka. Menadžment poslovnog subjekta zainteresiran je za sve aspekte financijske analize jer se mora osigurati stabilnost poslovanja i na kraći i na duži vremenski period. Ovisno o vrsti odluke koja se donosi, naglašava se važnost pojedinog pokazatelja iz ove skupine. Kvalitetno upravljanje poslovanjem podrazumijeva zadovoljavanje kriterija sigurnosti i kriterija efikasnosti (Mesarić, 2009). U nastavku će se detaljnije pojasniti svaki od pokazatelja.

Slika 1: Pokazatelji financijske analize

Izvor: prilagođeno prema Mesarić, P. (2009). *Temeljni pokazatelji analize financijskih izvještaja*, str. 3-4. Dostupno na <http://finance.hr/>

3.3.1. Pokazatelji likvidnosti

„Likvidnost je sposobnost nesmetanog toka bitnih činitelja u poslovnom procesu, te njihovo pretvaranje iz materijalnih u novčane oblike, odnosno novčanih u materijalne oblike“ (Vujević & Balen, 2006, str. 40).

U pravilu, dobra likvidnost implicira na dobru stabilnost poslovnog subjekta. U suprotnom će poslovni subjekt poslovati sa značajnim poteškoćama (Vujević & Balen, 2006). Dakle, ako bilo koje poduzeće nije likvidno, onda je jasno da posluje s poteškoćama te nema dovoljno sredstava za pokriće obaveza (Markin, 2012). U Tablici 2 prikazani su najčešće korišteni pokazatelji (koeficijenti) likvidnosti, njihovo kratko pojašnjenje i formule za izračun.

Tablica 2: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	OBJAŠNENJE	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent trenutne likvidnosti	Sposobnost poslovnog subjekta da podmiri kratkoročne obveze iz najlikvidnijih sredstava	novac	kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Sposobnost poslovnog subjekta da podmiri kratkoročne obveze upotrebom nalikvidnije imovine (trebao bi biti ≥ 1)	novac + potraživanja	kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Sposobnost poslovnog subjekta da pokriva kratkoročne obveze kratkotrajnom imovinom (trebao bi biti > 2)	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
Udio novčane mase u ukupnoj imovini	Instrumenti plaćanja koji služe kao zakonsko i definitivno sredstvo plaćanja u zemlji (podrazumijeva novčanu ponudu i dovodi je u određeni odnos s potražnjom novca)	novčana masa	ukupna imovina

Izvor: prilagođeno prema Škugor, M. (2015). *Usporedna analiza poslovanja odabranih listanih poduzeća iz djelatnosti hotelijerstva (završni rad)*. Split: Ekonomski fakultet, str. 18-19.

3.3.2. Pokazatelji solventnosti

„Pokazatelji solventnosti prikazuju sposobnost poduzeća da u roku podmiruje sve svoje dugoročne obveze“ (Menadžersko računovodstvo: interna skripta, 2015, str. 42).

Ovi su pokazatelji usmjereni na dugoročnu finanicjski stabilnost kroz odnose u sklopu kapitalne i financijske strukture poslovnog subjekta (Menadžersko računovodstvo: interna skripta, 2015). Tablica 3 pokazuje pokazatelje solventnosti koji se najčešće koriste.

Tablica 3: Pokazatelji solventnosti

NAZIV POKAZATELJA	OBJAŠNENJE	BROJNIK	NAZIVNIK
Omjer dugoročnih obveza i ukupnog dugoročnog	Udjel dugoročnih obveza u dugoročnom	dugoročne	ukupni

kapitala (razlomak se množi sa 100)	kapitalu trebao bi biti maksimalno do 35%	obveze	dugoročni kapital
Stupanj zaduženosti (razlomak se množi sa 100)	Gornja granica stupnja zaduženosti ne smije biti veća od 50%	ukupne obveze	ukupna imovina
Omjer duga i glavnice (razlomak se množi sa 100)	Ukupni dug ne bi trebao biti veći od ukupne glavnice (idealno je omjer 1:1)	ukupne obveze	vlastiti kapital

Izvor: prilagođeno prema *Menadžersko računovodstvo: interna skripta*. Split: Ekonomski fakultet, str. 42-44.

3.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti mjere efikasnost korištenja vlastitih resursa od strane poslovnog subjekta te ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Najčešće se koriste sljedeći pokazatelji aktivnosti:

- **Pokazatelj obrta ukupne imovine.** Navedeni pokazatelj stavlja u odnos financijske učinke imovine s njenom ukupnom vrijednošću, pri čemu je vrijednost pokazatelja i brzine cirkulacije proporcionalna.
- **Pokazatelj obrta potraživanja.** Taj pokazatelj ukazuje na odnos prihoda od prodaje i prosječnih potraživanja te je prema njemu moguće računati i prosječno trajanje naplate potraživanja, pri čemu porast prosječnog vremena prodaje može ukazivati na probleme vezane uz naplatu potraživanja.
- **Pokazatelj obrta zaliha.** Ovaj pokazatelj ukazuje na to koliko se puta godišnje okrenu prosječne zalihe. Niska vrijednost pokazatelja indicira na neproduktivno korištenje sredstava. Na osnovi pokazatelja obrta zaliha može se izračunati i broj dana vezivanja zaliha, odnosno prosječno trajanje obrta (Vukoja, n. d.).
- **Dani vezivanja zaliha.** Ovaj pokazatelj mjeri financiranje koje osiguravaju povjerenici poduzeća i navike rukovodstva da o roku vrši plaćanja. Povećanje dana vezivanja može ukazivati na probleme s tokom gotovine (Campbell, 2003).

3.3.4. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti (ili rentabilnosti) odnose se na stupanj korištenja postojećih potencijala uspjeha. Mjere se na temelju odnosa povrata i uloga. Različiti pokazatelji profitabilnosti mogu se formirati ako se u obzir uzme činjenica da se i povrat i ulog mogu

izražavati na različite načine. Svaki pojedini pokazatelj profitabilnosti ima svoje opravdanje i svoj sadržaj (Masmedia.hr, n.d.).

Profitabilnost poslovanja posljedica je uspješnosti realizacije svih mjera poslovne politike poslovnog subjekta. Pokazatelji profitabilnosti koriste se s ciljem kvantifikacije rezultata (ne)uspješnog poslovanja (Pavković, 2004). Kako se učinkovitost poslovanja može promatrati kroz mnogo pokazatelja, potrebno je izbor suziti na nekoliko najvažnijih pokazatelja. Zbog toga će se pažnja posvetiti sljedećim pokazateljima:

- ROA,
- ROE,
- profitna marža (Vučković, 2010).

U Tablici 4 prikazani su pojedini pokazatelji profitabilnosti uz kratko pojašnjenje i način računanja.

Tablica 4: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA		OBJAŠNJENJE	BROJNIK	NAZIVNIK
Profitabilnost ukupne imovine (ROA)		Sposobnost ostvarivanja profita angamanom prosječne imovine u određenom periodu	dobit nakon oporezivanja	prosječna ukupna imovina
Profitabilnost vlasničke glavnice (ROE)		Pokazuje koliku je dobit menadžment poslovnog subjekta ostvario po kuni/euru udjela vlasnika u kapitalu	neto dobit nakon oporezivanja	prosječni dionički kapital
Profitna marža	Bruto profitna marža	Ukazuje na prihode preostale za pokriće troškova	bruto dobit	ukupni prihod
	Operativna profitna marža	Ukazuje na dobitak ostvaren prije oporezivanja u slučaju financiranja subjekta bez kredita i zajmova	operativni dobitak	prihod od prodaje
	Pretporezna profitna marža	Ukazuje da subjektu ostaje dio prihoda nakon pomirenja troškova	dobitak prije poreza	prihod od prodaje
	Neto profitna marža	Ukazuje na dio prihoda preostao od prodaje	neto dobit + kamate	ukupni prihod

Izvor: prilagođeno prema Klarić, I. (2010). *Kako mjeriti profitabilnost poslovanja – profitna marža i dodana vrijednost*. Dostupno na <http://profitiraj.hr/>

4. ANALIZA GODIŠNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU MESNE INDUSTRIJE BRAĆE PIVAC D.O.O.

U ovom će se poglavlju analizirati godišnja financijska izvješća za 2012., 2013. te 2014. godinu, i to putem vertikalne i horizontalne analize te analize putem financijskih pokazatelja kako bi se procijenila uspješnost poslovanja i financijski položaj.

4.1. Opće informacije o Mesnoj industriji Braće Pivac d.o.o.

1952. godine obitelj Pivac otvorila je prvi službeni mesarski obrt koji se temeljio na tradiciji obrade i sušenja mesa. Od tog vremena pa sve do danas Mesna industrija Braća Pivac izrasla je u jednu od vodećih mesnih industrija u Republici Hrvatskoj (www.pivac.hr, pokušaj pristupa 9. srpnja 2016).

Mesna industrija Braća Pivac zapošljava oko 850 radnika i preko 1000 u grupaciji Pivac, što ih je postavilo na vrh najvećih obiteljskih mesnih industrija u Republici Hrvatskoj i ovom dijelu Europe. Grupaciju Pivac, osim Mesne industrije, čine još i PPK Karlovačka mesna industrija d.d. i Dalmesso d.o.o. Klis sa svojim proizvodnim programima. Osim suhomesnatog programa Mesna industrija proizvodi i trajne i polutrajne proizvode te svježe meso koje distribuira do kupaca diljem regije. U svom poslovanju ističe razvoj mreže distribucije proizvoda, prilagodbe tržišnim zahtjevima i poslovne partnere te ispunjavanje higijenskih, veterinarskih i ekoloških standarda u skladu sa standardima EU-a (www.pivac.hr, pokušaj pristupa 9. srpnja 2016).

Kao važan dio njihove misije ističe se moto „*život i rad u zajednici*“. Ulažu velike napore kako bi pomogli ne samo socijalno ugroženima ili posebno nadarenima, već i svim građanima. Preko humanitarnih akcija, donacija i stipendija utječu na kvalitetu života svih. Osim toga, temeljno načelo Mesne industrije Braća Pivac odnosi se i na zaštitu okoliša, što podrazumijeva niz rješenja u sektoru otpadnih voda, zagađenja zraka i gospodarenja otpadom, čime se primjenjuju načela održivog razvoja u skladu sa standardima EU-a (www.pivac.hr, pokušaj pristupa 9. srpnja 2016).

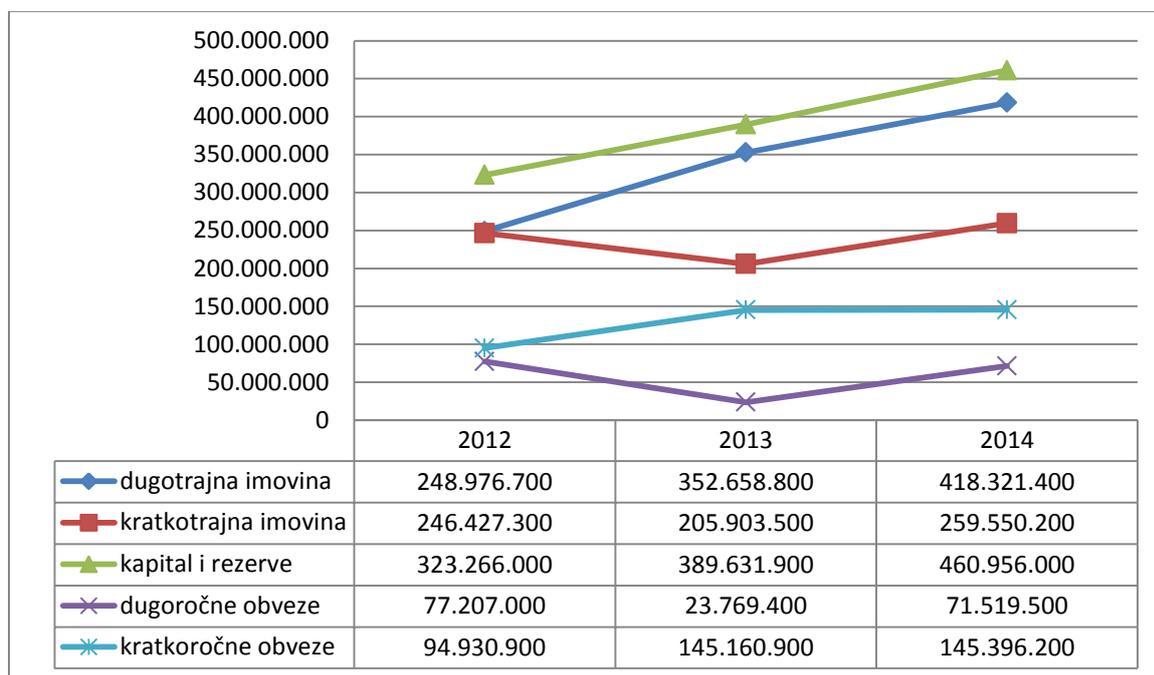
4.2. Horizontalna analiza

Kao što je već istaknuto, horizontalna analiza omogućuje promatranje promjena tijekom više obračunskih razdoblja, uz vrijeme kao ključnu varijablu. U Tablici 5 prikazat će se horizontalna analiza skraćene bilance Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

Tabela 5: Horizontalna analiza Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (u HRK)

KATEGORIJE	2012.	2013.	% promjene	2013.	2014.	% promjene
Dugotrajna imovina	248.976.700	352.658.800	29,4	352.658.800	418.321.400	15,69
Kratkotrajna imovina	246.427.300	205.903.500	-16,5	205.903.500	259.550.200	20,7
Ukupna aktiva	495.404.000	558.562.300	11,31	558.562.300	677.871.600	17,6
Kapital i rezerve	323.266.000	389.631.900	17,03	389.631.900	460.956.000	15,48
Dugoročne obveze	77.207.000	23.769.400	-69,21	23.769.400	71.519.500	66,76
Kratkoročne obveze	94.930.900	145.160.900	34,61	145.160.900	145.396.200	0,6
Ukupna pasiva	495.404.000	558.562.300	11,31	558.562.300	677.871.600	17,6

Izvor: autor

Grafikon 1: Kretanje glavnih stavki aktive i pasive Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (2012.-2014.)

Izvor: autor

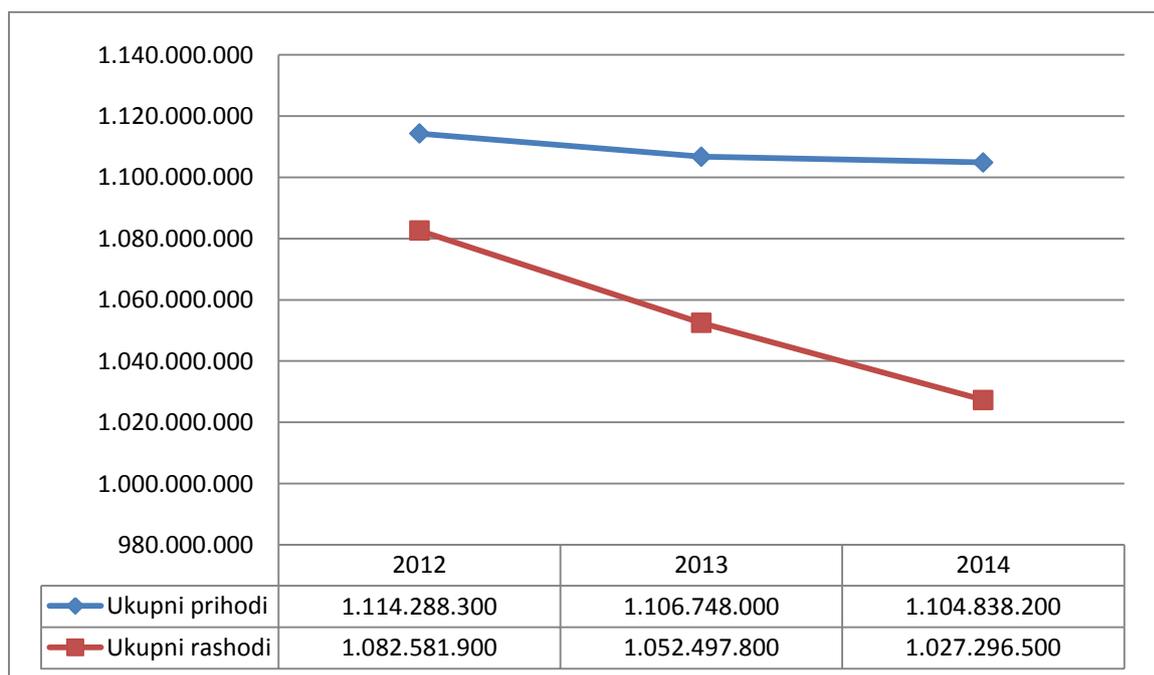
U trogodišnjem je razdoblju uočljiv trend povećanja dugotrajne imovine, dok se kratkotrajna imovina 2013. godine u odnosu na 2012. godinu smanjila čak 16,5%. Iste se godine može

uočiti i drastično smanjenje dugoročnih obveza u odnosu na prethodnu godinu za gotovo 70%. Kratkoročne obveze tijekom promatranog razdoblja imaju trend rasta. U Tablici 6 prikazat će se horizontalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka te odnos ukupnih prihoda i rashoda na Grafikonu 2.

Tablica 6: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

KATEGORIJE	2012.	2013.	% promjene	2013.	2014.	% promjene
Poslovni prihodi	1.108.745.900	1.096.386.400	-1,2	1.096.386.400	1.092.382.100	-0,36
Poslovni rashodi	1.075.096.300	1.046.488.400	-2,66	1.046.488.400	1.021.749.600	-2,36
Financijski prihodi	5.542.500	10.361.500	46,51	10.361.500	12.456.200	16,82
Financijski rashodi	7.585.600	6.009.500	-27,78	6.009.500	5.546.900	-7,69
Ukupni prihodi	1.114.288.300	1.106.748.000	-0,67	1.106.748.000	1.104.838.200	-0,17
Ukupni rashodi	1.082.681.900	1.052.497.800	-2,78	1.052.497.800	1.027.296.500	-2,39
Gubitak prije oporez.	0	0	0	0	0	0
Dobit prije oporez.	31.606.500	54.250.200	41,74	54.250.200	77.541.700	30,04

Izvor: autor

Grafikon 2: Kretanje ukupnih prihoda i ukupnih rashoda Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (2012.-2014.)

Izvor: autor

Može se zaključiti kako je u promatranom razdoblju primjetan trend smanjenja poslovnih prihoda, ali i rashoda, s tim da su se financijski prihodi povećavali, a rashodi smanjivali. Ipak,

kroz sve tri godine ukupni prihodi i dalje nadmašuju ukupne rashode, što znači da poslovni subjekt posluje „u plusu“.

4.3. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza omogućuje uspoređivanje financijskih podataka unutar jedne godine. Kao što je već navedeno, za ovu su analizu potrebne podloge koje pružaju uvid u strukturu bilance i izvještaja o dobiti. Tablica 7 prikazuje vertikalnu analizu bilance Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

Tablica 7: Vertikalna analiza bilance Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

KATEGORIJE	2012.	% udio	2013.	% udio	2014.	% udio
Dugotrajna imovina	248.976.700	48,24	352.658.800	63,14	418.321.400	61,71
Kratkotrajna imovina	246.427.300	49,74	205.903.500	36,86	259.550.200	38,29
Ukupna aktiva	495.404.000	100	558.562.300	100	677.871.600	100
Kapital i rezerve	323.266.000	65,25	389.631.900	69,76	460.956.000	68
Dugoročne obveze	77.207.000	15,58	23.769.400	4,25	71.519.500	10,55
Kratkoročne obveze	94.930.900	19,16	145.160.900	25,98	145.396.200	21,45
Ukupna pasiva	495.404.000	100	558.562.300	100	677.871.600	100

Izvor: autor

Iz vertikalnog prikaza bilance može se uočiti kako struktura aktive i pasive pokazuje trend porasta. U ukupnoj aktivni nema prevelike razlike u iznosu dugotrajne i kratkotrajne imovine, s tim da je udio kratkotrajne imovine bio najveći 2012. godine, a onda je opadao. Udio dugotrajne imovine u ukupnoj aktivni najveći je bio 2013., kada je iznosio nešto više od 63%. U ukupnoj pasivi najveći udio pripada kapitalu i rezervama, pri čemu je taj udio bio najveći 2013., kada je iznosio gotovo 70%. Tablica 8 prikazuje vertikalnu analizu računa dobiti i gubitka Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

Tablica 8: Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

KATEGORIJE	2012.	% udio	2013.	% udio	2014.	% udio
Poslovni prihodi	1.108.745.900	99,51	1.096.386.400	99,1	1.092.382.100	98,87
Poslovni rashodi	1.075.096.300	99,29	1.046.488.400	99,43	1.021.749.600	99,46
Financijski prihodi	5.542.500	0,49	10.361.500	0,9	12.456.200	1,13
Financijski rashodi	7.585.600	0,71	6.009.500	0,57	5.546.900	0,54
Ukupni prihodi	1.114.288.300	100	1.106.748.000	100	1.104.838.200	100
Ukupni rashodi	1.082.681.900	100	1.052.497.800	100	1.027.296.500	100

Izvor: autor

Što se tiče poslovnih prihoda, može se zaključiti kako zauzimaju vrlo visoke udjele u ukupnim приходima, s tim da je primjetan trend pada, no on nije u većoj mjeri značajan. Kod ukupnih rashoda može se uočiti ista situacija po pitanju primata udjela, gdje na poslovne rashode otpada gotovo sve, no od 2012. do 2014. taj je udio u blagom porastu.

4.4. Analiza pomoću pokazatelja

U ovom će se potpoglavlju provesti analiza poslovanja na temelju sljedećih pokazatelja:

- likvidnost,
- solventnost,
- aktivnost,
- profitabilnost.

4.4.1. Analiza pokazatelja likvidnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

U Tablici 9 prikazani su izračunati pokazatelji likvidnosti za Mesnu industriju Braće Pivac d.o.o.

Tablica 9: Pokazatelji likvidnosti za Mesnu industriju Braće Pivac d.o.o.

KOEFICIJENT	2012.	2013.	2014.
Koeficijent trenutne likvidnosti	2,60	1,42	1,79
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,59	0,9	1,16
Novčani omjer	0,08	0,08	0,21
Udio novčane mase u ukupnoj imovini (u %)	1,55	2,09	4,41

Izvor: autor

Koeficijent trenutne likvidnosti u promatranom je razdoblju iznad 1, no poželjno je da bude što veći jer bi to značilo da pomoću novca poslovni subjekt podmiriva sve svoje kratkoročne obveze. Može se uočiti da je pritom najveći bio 2012., a najniži godinu kasnije.

Koeficijent ubrzane likvidnosti trebao bi iznositi 1 ili više od 1. U slučaju Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. 2012. i 2014. godine iznosio je iznad 1, što znači da promatrani poslovni subjekt nije imao problema s raspoloživim novcem. Međutim, 2013. godine vrijednost ovog pokazatelja pala je ispod 1, što ipak ukazuje na pojavu problema s raspoloživim novcem u tom periodu.

Novčani omjer u prve je dvije godine promatranog razdoblja iznosio manje od 0,1, što znači da pokrivenost kratkoročnih obveza likvidnom kratkotrajnom imovinom nije bila dovoljna. Stanje se popravilo 2014., kada je taj omjer iznosio 0,21.

Udio novčane mase u ukupnoj imovini 2013. te 2014. godine bio je iznad 2, što znači da je subjekt kratkoročne obveze mogao pokriti kratkotrajnom imovinom, za razliku od 2012., kada je bio ispod 2.

4.4.2. Analiza pokazatelja solventnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

U Tablici 10 prikazani su odabrani izračunati pokazatelji solventnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

Tablica 10: Pokazatelji solventnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (2012.-2014.)

POKAZATELJ LIKVIDNOSTI	2012.	2013.	2014.
Dugoročne obveze/dugotrajna imovina	0,31	0,07	0,17
Ukupni dug/vlastiti kapital	0,53	0,43	0,47
Stupanj zaduženosti	0,35	0,3	0,32

Izvor: autor

Može se uočiti kako nijedan od promatranih pokazatelja likvidnosti ne odražava negativne trendove. Omjer dugoročnih obveza i dugotrajne imovine ne iznosi preko 35%, što znači da se nalazi unutar granica preporučene vrijednosti. Idealna vrijednost omjera ukupnog duga i vlastitog kapitala iznosi 1:1, a u ovom se slučaju mogu primjetiti neznazna odstupanja

od idealnog omjera u rasponu od 0,3 do 0,7. Stupanj zaduženosti se kreće u vrijednostima od 0,30 do 0,35, što znači da vrijednost ovog pokazatelja nije prešla kritičnu granicu od 50% te Mesna industrija Braće Pivac još uvijek dio ukupne imovine financira iz vlastitih izvora.

4.4.3. Analiza pokazatelja aktivnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

U Tablici 11 prikazani su promatrani pokazatelji aktivnosti u periodu od 2012. do 2014. godine.

Tablica 11: Pokazatelji aktivnosti Mesne industrije Braće Pivac (2012.-2014.)

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.
Dani vezivanja potraživanja	32	27	39
Prosječno vrijeme obrtaja zaliha	32	25	31
Dani vezivanja obveza	12	12	16
Novčani ciklus	32,93	33,54	31,07

Izvor: autor

Vrijednost dana vezivanja potraživanja varirala je tijekom promatranih godina. 2013. godine dani vezivanja iznosili su 27, što znači da se prodaja naplati u prosjeku 27. dan, da bi se ta vrijednost 2014. povećala na čak 39.

Prosječno vrijeme obrtaja zaliha također je variralo. Najmanja vrijednost odnosila se na 2012., a iznosila je 25, što znači da je subjektu trebalo prosječno 25 dana da proda zalihe. U pravilu, što je manji koeficijent obrtaja zaliha, to je poslovanje učinkovitije jer je imovina kraće vezana u zalihama.

Dani vezivanja obveza 2012. i 2013. su imali jednaku vrijednost, da bi 2014. ta vrijednost s 12 porasla na 16. Konkretno, to znači da je subjektu u prosjeku bilo potrebno 12, odnosno 16 dana da plati svoje obveze. Što je dulje razdoblje plaćanja obveza, to je subjekt uspješniji.

Novčani ciklus odnosi se na unovčenje zaliha i plaćanje obveza dobavljačima. U promatranom je periodu vrijednost ovog pokazatelja bila pozitivna, što znači da subjekt mora platiti svoje obveze prije nego dobije novac od svojih kupaca. Treba naglasiti kako veći broj dana novčanog ciklusa smanjuje financijsku snagu poslovnog subjekta.

4.4.4. Pokazatelji profitabilnosti

U Tablici 12 prikazani su pokazatelji profitabilnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

Tablica 12: Pokazatelji profitabilnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.
Operativna marža	3,03	4,55	6,47
Pretporezna profitna marža	2,84	4,9	7,02
Neto profitna marža	2,84	4,89	6,98
Marža bruto operativnih zarada	4,44	6,38	8,8
ROE	9,8	15,2	18,1
ROA	6,3	10,3	12,5

Izvor: autor

Kada se općenito promatra prethodna tablica, može se zaključiti da svi navedeni pokazatelji profitabilnosti pokazuju trend rasta vrijednosti. što se tiče operativne profitne marže, ona je pokazala da je subjektu nakon podmirenja svih troškova preostalo 3,03% prihoda za pokriće troškova financiranja i dobitak za 2012., 4,55% za 2013., odnosno 6,47% za 2014.

Vrijednosti pretporezne profitne marže pokazale su koliki je postotak prihoda za dobitak ostao subjektu nakon podmirenja svih troškova, a prije oporezivanja. I u ovom se slučaju može pratiti povećanje vrijednosti pokazatelja kroz promatrani period.

Neto profitna marža pokazala je koliki postotak prihoda od prodaje ostaje dobitka koje subjekt poslije oporezivanja raspoređuje prema vlastitim interesima. Vrijednost ovog pokazatelja iznosila je gotovo 7% 2014., što nije zanemarivo.

Pozitivne vrijednosti marže bruto operativnih zarada pokazale su postotak koji ostaje u prihodu, a kojim se mogu pokriti različiti troškovi s ciljem njihove racionalizacije, stoga je poželjno da budu veći.

Najveću vrijednost ROA subjekt je ostvario u 2014., a iznosila je 12,5. To znači da je na 100 novčanih jedinica u aktivu realizirano 12,5 % novčanih jedinica operativnog dobitka. S druge strane, najveću vrijednost ROE subjekt je ostvario također u 2014. Smatra se da je vrijednost ROE od 15% prosjek za dobar poslovni subjekt, a može se uočiti kako Mesna industrija Braće

Pivac d.o.o. ima nižu vrijednost u svim promatranim godinama, s tim da je najniža ostvarena 2012.

Općenito, može se uočiti trend porasta vrijednosti pokazatelja profitabilnosti, što znači da bi u budućnosti Mesna industrija Braće Pivac d.o.o. mogla unaprijediti poslovanje, uz racionalno korištenje resursa i vođenje efikasne računovodstvene i poslovne politike.

5. ZAKLJUČAK

Na temelju godišnjih financijskih izvještaja koje su poslovni subjekti dužni donositi svake godine za prethodnu godinu može se analizirati trenutno stanje poslovanja, uočiti prednosti i nedostaci načina poslovanja u promatranom periodu, promišljati o unaprjeđenju poslovanja, ulaganju u subjekt i sl. Zbog toga je vrlo važno da podaci budu realni kako bi se stvorila realna slika uspješnosti poslovanje poslovnog subjekta.

Sadržaji financijskih izvještaja regulirani su zakonom, propisima i aktima koji se odnose na problematiku njihove strukture i sadržaja. U pravilu se sastoje od:

- bilance,
- računa dobiti i gubitka,
- novčanog tijeka,
- promjene kapitala,
- sveobuhvatne dobiti,
- bilješki uz financijske izvještaje.

Također, propisani su i instrumenti i postupci njihove analize pa se tako mogu izdvojiti:

- horizontalna analiza,
- vertikalna analiza,
- analiza pomoću pokazatelja.

Izdvajanjem relevantnih informacija i podataka iz pregledane i dostupne stručne literature uobličio se teorijski okvir preko kojeg su se problematizirali financijski izvještaji i načini analiziranja. Te su se teorijske spoznaje iskoristile u empirijskom dijelu rada, gdje su se analizirali godišnji financijski izvještaji Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. u periodu 2012.-2014. Posebna se pažnja posvetila horizontalnoj i vertikalnoj analizi bilance i računa dobiti i gubitka te analizi likvidnosti, solventnosti, aktivnosti i profitabilnosti.

Općenito, može se zaključiti kako je promatrani poslovni subjekt u navedenom periodu uspješno poslovao. Mjesta za unaprjeđenje poslovanja svakako ima, na što upućuju vrijednosti pojedinih pokazatelja, ali može se pretpostaviti da će Mesna industrija Braće Pivac

d.o.o. nastaviti trend učinkovitog poslovanja, koje će se naslanjati na investiranje u kvalitetu usluga i druga kapitalna ulaganja.

LITERATURA

- Analiza financijskih izvještaja.* (2015). Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Limun.hr: <http://limun.hr/>
- Bartulović, M. (2013). *Regulatorni okvir financijskog izvještavanja.* Split: Sveučilišni odjel za stručne studije.
- Brandovi.* (n.d.). Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Mesna industrija Braća Pivac d.o.o.: <http://www.pivac.hr/>
- Campbell, B. K. (2003). *Analiza toka gotovine.* Preuzeto 6. rujna 2016 iz Finansijski menadžment: www.finansije.net
- Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, LXIII (7-8), str. 446-467.
- Fijolić, M. (3. siječnja 2013). *Predaja godišnjih financijskih izvještaja.* Preuzeto 8. srpnja 2016 iz Profitiraj.hr: <http://profitiraj.hr/>
- Hrvatski standard financijskog izvještavanja: 1. Financijski izvještaji.* (2015). Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Propisi.hr: <http://www.propisi.hr/>
- Ivanović, Z. (1997). *Financijski menadžment.* Opatija: Hotelijerski fakultet.
- Klarić, I. (5. kolovoza 2010). *Kako mjeriti profitabilnost poslovanja - profitna marža i dodana vrijednost.* Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Profitiraj.hr: <http://profitiraj.hr/>
- Mamić Sačer, I. (n.d.). *Izvještaj o promjenama kapitala.* Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Ekonomski fakultet u Zagrebu: <http://web.efzg.hr/>
- Markin, A. (29. travanj 2012). *Financijski pokazatelji - pokazatelji likvidnosti.* Preuzeto 25. lipanj 2016 iz Profitiraj.hr: <http://profitiraj.hr/>
- Masmedia.hr. (n.d.). *Pokazatelj rentabilnosti (profitabilnosti).* Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Poslovni dnevnik: <http://www.poslovni.hr/>
- Menadžersko računovodstvo: interna skripta.* (2015). Split: Ekonomski fakultet.
- Mesarić, P. (2009). *Temeljni pokazatelji analize financijskih izvještaja.* Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Financijski klub: <http://finance.hr/>
- Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.* (2008). Preuzeto 8. srpnja 2016 iz Narodne novine: <http://narodne-novine.nn.hr/>
- Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.* (23. prosinca 2006). Preuzeto 8. srpnja 2016 iz Narodne novine: <http://narodne-novine.nn.hr/>

Pavković, A. (2004). Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banaka. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, II (1), str. 179-192.

Pivac i zajednica. (n.d.). Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Mesna industrija Braća Pivac d.o.o.: <http://www.pivac.hr/>

Povijest. (n.d.). Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Mesna industrija Braća Pivac d.o.o.: <http://www.pivac.hr/>

Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. (2015). Preuzeto 8. srpnja 2016 iz Narodne novine: <http://narodne-novine.nn.hr/>

Ribarić Aidone, E. (n.d.). *Analiza financijskih izvještaja*. Preuzeto 4. srpnja 2016 iz <https://loomen.carnet.hr>

Sikavica, P., & Bahtijarević-Šiber, F. (Ur.). (2001). *Leksikon menadžmenta*. Zagreb: Masmedia.

Šarlija, N. (2009). *Financijska analiza*. Preuzeto 4. srpnja 2016 iz <https://www.mathos.unios.hr>

Šarlija, N. (2009). *Predavanja za kolegija "Analiza poslovanja poduzeća"*. Preuzeto 22. lipanj 2016 iz Odjel za matematiku: <https://www.mathos.unios.hr/>

Škugor, M. (2'15). *Usporedna analiza poslovanja odabranih listanih poduzeća iz djelatnosti hotelijerstva (završni rad)*. Split: Ekonomski fakultet.

Vučković, M. (2010). Analiza učinkovitosti hrvatskih banaka pomoću višekriterijskog programiranja. *EFZG Serija članaka u nastajanju*. Zagreb.

Vujević, K., & Balen, M. (2006). Pokazatelji uspješnosti poslovanja pomorskog prometa. *Pomorstvo*, XX (2), str. 33-45.

Vukoja, B. (n. d.). *Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka*. Preuzeto 20. lipanj 2016 iz Revident: društvo za reviziju i poslovne usluge: <http://www.revident.ba/>

Zakon o računovodstvu. (2016). Preuzeto 8. srpnja 2016 iz Zakon.hr: <http://www.zakon.hr/>

Žager, K. (n.d.). *Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja*. Preuzeto 9. srpnja 2016 iz Ekonomski fakultet u Zagrebu: <http://www.efzg.hr/>

Žager, K., & Žager, L. (1999). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA.

Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., & Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Temeljne pozicije bilance.....	7
Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti	20
Tabela 3. Pokazatelji solventnosti	20
Tablica 6. Pokazatelji profitabilnosti.....	22
Tabela 8. Horizontalna analiza Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (u HRK).....	24
Tablica 9. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Mesne industrije Braće Pivac d.o.o..	25
Tablica 10. Vertikalna analiza bilance Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.	26
Tablica 11. Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.	27
Tablica 12. Pokazatelji likvidnosti za Mesnu industriju Braće Pivac d.o.o.	27
Tablica 13. Pokazatelji solventnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (2012.-2014.).....	28
Tablica 14. Pokazatelji aktivnosti Mesne industrije Braće Pivac (2012.-2014.)	29
Tablica 15. Pokazatelji profitabilnosti Mesne industrije Braće Pivac d.o.o.....	30

POPIS SLIKA

Slika 1. Kratkotrajna imovina	88
Slika 2. Dugotrajna imovina.....	9
Slika 3. Nastanak prihoda i rashoda.....	100
Slika 4. Struktura prihoda/rashoda	111
Slika 5. Struktura novčanih tokova	122
Slika 6. Struktura izvještaja o promjenama kapitala	144
Slika 7. Korisnici godišnjih financijskih izvještaja.....	16
Slika 8. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja	177
Slika 9. Pokazatelji financijske analize	19

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Kretanje glavnih stavki aktive i pasive Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (2012.-2014.).....	24
Grafikon 2. Kretanje ukupnih prihoda i ukupnih rashoda Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. (2012.-2014.).....	25

SAŽETAK

Poslovni subjekti svake godine izdaju godišnje izvještaje. Prema informacijama koje se nalaze u njima korisnici mogu zaključiti koliko je subjekt uspješno poslovao tijekom godine, pri čemu je vrlo važna analiza financijskih izvještaja. Stoga je problem istraživanja utvrditi i analizirati financijsku stabilnost i uspješnost poslovanja Mesne industrije Braće Pivac d.o.o. na temelju višegodišnje analize godišnjih financijskih izvještaja. Na taj bi se način dala sveobuhvatna ocjena poslovanja subjekta te procijenilo poslovanje u budućnosti. Na temelju analize može se zaključiti kako je promatrani poslovni subjekt u navedenom periodu uspješno poslovao i da će nastaviti trend učinkovitog poslovanja, koje će se naslanjati na investiranje u kvalitetu usluga i druga kapitalna ulaganja.

Ključne riječi: financijski izvještaji, analiza financijskih izvještaja, pokazatelji uspješnosti poslovanja

SUMMARY

Enterprises annually publish annual reports. According to the contained information, users can conclude about business efficiency during the year, based on the analysis of financial statements. Therefore, the problem of research is to determine and analyze the financial stability and performance of the meat industry Pivac Brothers Ltd. based on multi-year analysis of annual financial statements. In that way we can give a comprehensive assessment of the business efficiency and evaluate the business in the future. It can be concluded that the observed business entity in that period operated successfully and that it will continue the trend of efficient business, which will draw on the investment in the quality of services and other capital investments.

Key words: financial statements, analysis of financial statements, indicators of business efficiency